

**Тема: Односкладні речення з
головним членом у формі присудка.
НЕОЗНАЧЕНО-ОСОБОВІ
РЕЧЕННЯ**

Прочитайте речення.

Визначте в них граматичні ознаки головного члена (особу, час, число).

З'ясуйте, чи вказує присудок на конкретних виконавців дії.

Щастя не шукають, а здобувають.

Тебе кличуть вечеряти.

І до діла, і до людяності привчають змолоду.

Його успіхи в навчанні обов'язково оцінять.

Ніколи не поставлять ведмедя пасічником.

Приємну звістку обов'язково передадуть.

Світло у домівках погасили.

Мене викликали до дошки.

В Україні здавна випікали коровай.

Неозначено-особові речення — це односкладні речення з **головним членом у формі присудка**, який означає дію, що її виконує або виконувала **невизначена особа**:

*У нашому районі **будують** лише котеджі.*

Способи вираження головного члена неозначено-особового речення:

1) дієслово у формі 3-ї особи множини:

У нас пихатих не люблять.

2) дієслово минулого часу у формі множини:

Мені написали листа.

ЗАУВАЖТЕ!

У неозначено-особових реченнях основна увага зосереджена на факті, події, а не на виконавцеві дії.

Наприклад: У селі починають працювати рано.

Мене везуть у царство трав, річок і таємничих озер.

Творче спостереження з елементами вибіркової роботи

- 1. Прочитати виразно текст. Визначити його тему й основну думку.**
- 2. Знайти односкладні речення. Виписати їх.**
- 3. Дослідити способи морфологічного вираження в них головного члена.**
- 4. Назвати односкладні речення, у яких головний член виражений дієсловом у формі III особи множини.**

Прочитайте текст і виконайте завдання.

Щоб у хаті жилося добре, для неї вибирали щасливе місце. Оселю не будували на колишній дорозі, у заплаві або руслі пересохлої ріки, а також там, де вже раз стояла хата, особливо спалена блискавкою. Не будували на роздоріжжі, на межі, на току, на могилі й на тому місці, де росла бузина, вільха, осика, верба, де колись стався якийсь злочин.

Облюбовували місце для майбутньої хати потай від чужого ока вже після заходу сонця. Насамперед визначали чотири кути, робили на їхньому місці заглиблення. У кожне з них насипали по пригорщі жита. Спочатку — де мала бути покуть, потім — де піч, а далі — де припічок і постіль. Рано-вранці, ще до сходу сонця, обстежували ті купки зерна. Так робили три ночі підряд. Якщо купки не пошкоджені, то на цьому місці можна ставити хату. А потім, заготовивши все потрібне для будівництва, кликали людей на закладчини.

По українських селах ще й сьогодні не забувають давньої доброї традиції — будувати житло, клуню чи комору гуртом, толокою.

Просять на толоку і друзів, і сусідів, і родичів. Часто сходиться майже все село, бо тут же ледь не кожний один одному чи брат, чи сват, чи кум.

Починають рано. Робота йде швидко й весело. За день «виливають» стіни хати: між дошки кладуть соломку, заливають її розколюченою глиною і добре втоптують.

Толока — справжнє свято спілкування, людської приязні та щирості. Пісні, жарти, приказки так і сиплються, особливо за вечерею, якою господар пригощає всіх за совісну працю (За М. Дмитренком).

Колективне опрацювання опорної схеми

Способи вираження головного члена неозначено-особових
речень

Дієслова III особи
множини дійсного
способу теперішнього
часу

Дієслова III особи
множини дійсного
способу майбутнього
часу

Дієслова у формі
множини дійсного
способу минулого часу

Вибіркова робота.

Запишіть заголовки до висловлювань відповідно до колонок таблиці.

Вона підкорила Європу.

За що цінують дуб.

Бережи честь змолodu.

Вона береже родинне вогнище.

Люблю полтавську природу.

Тут народжуються зірки.

Пишіть листи і надсилайте вчасно.

Як зустрічають дорогих гостей.

Про що розповідають кольори?

Ворожили на долю.

Повіriamo у наш оберіг.

Топчу, топчу ряст.

Означено-особові

Неозначено-особові

**Двоскладні
речення**

Утворіть неозначено-особові речення, вставивши пропущені дієслова у потрібній формі
(3 особа множини теперішнього часу)

1. Роботу ... не лише терпінням, а й умінням.
2. За добро ... добром, а не злом.
3. Добру думу ... без зайвого шуму.
4. ... вовка і в баранячій шкурі.
5. Вміючи, ... хліб і з каменю.

Слова для довідок: робити, думати, пекти, упізнати, віддячити.

Записати, перебудовуючи речення на неозначено-особові.

Зразок.

Здавна верба на Україні вважалася священним деревом.

Здавна вербу на Україні вважали священним деревом.

Шостий тиждень Великого посту називався Вербним.

?

На Вербному тижні в церквах освячувалися вербові гілочки.

?

Освячена верба зберігалася на покуті за образами.

?

Вербою окурювалася хата від пропасниці.

?

Домашнє завдання

1. У підручнику ст.68 – вивчити правило;
2. Ст.72, вправа з будиночком (письмово виконати завдання Б)

